

FRONT LITERAR

revistă lunară

— Redactor V. Spiridonica —

— Strada Iuliu Manlu No. 61 Braşov. —

ION MANOLESCU

COMPOZIȚIE

Lui M. Blecher

Ni se răreşte scama orelor în palmă
Şi seara 'n pupile e rece şi calmă.

Pe masa cu eseuri şi ape minerale
Adorm în pahare privirile tale

Vin crinii tăcerii pînă la scară.
Lumina cînd s'apleacă, e mai puţin amară.

Tu îmi întinzi floarea mîinilor pală şi nudă.
Pe geamuri, tristeţea, rămasă, asudă...

GEORGE VAIDA

P O E M

Nu mai ascultăm, ca atunci, goarneau din lac.
Vremea flutură amintirile între noi.

Eu sunt cu o treaptă mai sus
Şi totuşi nimic nu e clar — nici măcar Dum-
nezeu —

M'aş reîntoarce să pîndim
Luna, ca o vulpe în poiană
Sau să ronţăim un morcov furat,
Din grădina sîrbilor cu gloanţe de sare.

Cărţile pentru care am plîns amîndoi
Cu sufletul tremurînd pe buze,
Le-am purtat cu peisagiile şi anii
Pe umerii febrei.

Lîngă toamnele prietenilor din pomi
M'am strîns ca lîngă sobă
Şi întotdeauna am căutat în adînc
Semnele fără sunete şi lumini.

ŞTEFAN BACIU

De vorbă cu d. Octav Şuluţiu.

O convorbire cu autorul „Ambigenului“ e, totdeauna, o
plăcere. Viu, tînăr d. Octav Şuluţiu pune atîta spirit şi jus-
teţe în fiecîe cuvînt încît convorbirea devine foc bengal

Am crezut nimerit să înfăţişăm cetitorilor acestei re-
viste o convorbire cu D-sa. La un colţ de masă mi-a

răspuns prompt, clar, la fiecare întrebare. Orice comentariu al meu devine un leșt inutil:

— O simplă întâmplare v'a adus în acest oraș?

— Brașovul a fost totdeauna pasiunea mea. Iubesc orașul ăsta de 14 ani, decând l-am văzut prima oară. Prima impresie pe care a făcut-o asupra mea s'a păs'rat puternic și la dezvoltarea ei a contribuit atmosfera caracteristică de burg medieval a cetății.

— Cum vedeți viața culturală a orașului?

— Problema e prea vastă pentru a fi desbătută aici.

Din punct de vedere muzical și plastic Brașovul stă foarte bine; artiști în aceste două ramuri sunt mulți și buni. În schimb în literatură îi lipsește o revistă de proporția și valoarea „Familiei“ dela Oradea, care ar fi necesară ca un fel de monitor critic care să centralizeze cultura din țară în acest oraș care e chiar în inima țării.

— Are Brașovul influență asupra creației Dvs?

— Deocamdată, nu. E drept că lucrez la o carte despre Brașov dar nu poate fi vorba în ea de creație literară. Cu siguranță însă că mai târziu, prin depozitarea impresiilor, Brașovul va lăsa urme în literatura mea.

— La ce lucrați — proiecte de viitor?

— Am un roman pe care-l proiectez de cinci ani, lucrez de doi, va fi gata peste cinci: FAR. Deocamdată „Brașovul“, iar pe vară un eseu care va pune o interesantă problemă de estetică.

— Reviste provinciale?

— Sunt în genere mai multe și mai bune decât cele bucureștene. Nu mă pot întinde cu considerații critice asupra lor, dar voi spune că: „Familia“ la Oradea, Gând Românesc la Cluj, „Pagini literare“ la Turda, „Pământul“ la Călărași și „Pagini Basarabene“ la Chișinău sunt adevărate momente culturale.

— Și altceva?

— Te invit să-ți bei capușinerul. Il beau; mai stăm de vorbă și d. Șuluțiu închee: vezi „Omul Gol“ de Dan Petrașincu? Te sfătuesc s'o cetești, e un nuvelist de mâna întâi și un bun scriitor care se ridică.

Am mai vorbit despre multe de toate și d Șuluțiu vorbea cu atâta căldură încât nici nu mai auzeam șgomotul din jur: eram răpit de șuvoiul gândului său și al cuvântului limpede. Târziu, am privit ceasul: trecuse o oră, ca zece minute. E cel mai nimerit elogiu și cea mai caldă mulțumire ce-o putem aduce, aici, d-lui Octav Șuluțiu.

ELISABETA HENȚIU

FRAGMENT

Adormise tîrziu de tot... Ea albă, înaltă, aproape ireală.

Cînta el alături din fluer Cîmpul smălțuit de flori. Ca niciodată. Se avînta în sus, de se vedea ca un pumn de umbră, cite o ciocîrnie. Dar cîntecul ei nu se auzea. Cînta el, aplecat peste cîntec și peste frumusețile păstrate în cele mai adînci tainițe ale sufletului. I-a luat apoi într'un tîrziu mîna.

Mîna ei albă, mică tocmai bună pentru alintare. Și n'a îndrăznit s'o sărute.

Se deșteptase tîrziu, obosit fără gînduri. Nu-și mai, aducea nimic aminte.

După ce s'a spălat cu apă rece ca ghiata a căzut d'n nou pe gînduri. Imaginea ei revenea obsedantă.

Dar el? Dar Iancu?

Nu... Nu... Nu se va mai duce. Nu se va mai duce duce niciodată. Nu va mai trece pe acolo. Cum va trece? Cum va mai putea trece cu gîndul preteniei pe acolo. Nu va mai trece.

Și n'a mai trecut.

De atunci au urmat tristeți, tristeți mari. El a slăbit, inima nu l-a mai îndemnat ca de obicei, iscusințele lui au scăzut.

Redevenea om obișnuit, om banal.

Sufletul nu mai cînta. Sufletul era obosit.

Trecuse pe lîngă el o flacără care îl atinsese. Flacără îi mistuise frumusețile cîntecelor necîntate.

Nu a mai atins niciodată fluierul.

*) Fragment din romanul „Valah” Ed. „Gazeta Transilvaniei” 1936

ION AUREL MANOLESCU

SINGURĂTATE*

— Fragment —

. . . Nu ți-am cerut niciodată Alia, să-mi impresori sufletul. Am urit întotdeauna minciuna deși poate de nenumărate ori am mințit. Mi-a fost teamă de singurătatea ta însă orișicînd.

Erai cu totul altfel, cu totul alături de viață. Tăcerile tale m'au înspăimîntat ori de cîte ori mi-a fost dat să le întilnesc, deși am prețuit mai mult decît orice tăcerea. Au fost oameni cari trecînd prin viața mea săracă în bucurii și văduvită de soare, mi-au ris în față numai pentru că știau că nu pot face și eu la fel. Căci, lipsite de gînd și de zîmbet, tăcerile mele aveau însingurarea clipelor lor, acea unică mărturisire a unei definitive renunțări la luptă pe care-o au toți acei sinistrați ai vieții pe care destinul i-a hărăzit pulberii și nimicului. . . .

. . . . Către sfîrșitul aceluia Septembrie ce avea să însemne pentru zilele mele din urmă, drum chinuit de plîns și înserări, mi-ai intrat în viață așa cum mi-ai intrat și în priviri: zîmbind. Am crezut atunci că iubirea mea bolnavă pentru singurătate și liniște, va rămîne praf în mîinile trecutului.

Mă înălțam proaspăt și nou ca o primăvară în fața unui cîntec pe care îl presimțeam numai al meu și numai al tăcerilor mele. Mi-ai arătat însă că zîmbetul cu care îmi întilneai atunci sufletul era numai semnul adînc și amar al unei mari și dureroase minciuni: *minciuna propriei tale înfrîngerii.*

Țin minte acum, cum voi ține minte întotdeauna, că primul lucru pe care am căutat să-l aflu dela tine, atunci, a fost acesta. Prea zîmbeai frumos ca să nu mi se pară mie ciudat și fals surîsul tău. Mi se părea că-ți mai înținisem cîndva, demult. Unde? Nu știam. . . Prea era împărțită în fracții și prea era ostenită viața mea ca să-mi pot aduce aminte ușor pe care țărni sufletesc cuprinsesem pentru intia oară

*) Capitol neisprăvit dintr-o carte care nu va apărea niciodată, și care se cheamă așa.

în palmele privirilor bucuria acestei nelămuriri. Te-am întrebat ciudat și mi-ai răspuns ciudat.

— Zimbiți de mult doamnă!?

— De mult domnule Mănoiu. De atunci de când am înțeles că zimbetul meu poate fi umbra propriei mele batjocoriri. Zimbesc ca să nu plîng...

Amurgul era înalt și banal. Scuturau nucii din grădina școlii. A trecut întâi un copil care ne-a dat bună seara și pe urmă un ciine cu ochii de înger rănit... Și de abia atunci, tîrziu, prea tîrziu, ne-am dat seama că lingă privirile noastre înlănțuite în vraja cîtorva clipe ameteite de slava unei prime întâlniri sufletești, se scuturau pleoapele Danielei binecuvîntîndu-ne răsăritul, din umbra bieteii ei ingenuncheri. . .

GEORGE POPA

Călătorie*)

Dincolo de apele scestea, vezi
Tălpile se caută calde și noi.
Fiecare cere și fiecare vrea
Sângele acelor coapte livezi —
Lăsăm aici să cadă haina de pe noi
Căci dincolo nu mai avem lipsă de ea.

Hei, luntraș, întinde peste ape
Luntrea ta rotundă ca un pântec.

Suntem acum aproape, aproape
De țara aceasta cu gust de cântec.

Ierburile au brățări și ne cuprind
Și noi la fel. Ce joc dogorîtor.
Mușchii pocnesc cu mugurii și se întind.
Tremură neliniștea în vârful tălpilor.

Suntem alții. Mânile-au căzut
Și umblă obosite peste trupul cunoscut.

*) Din volumul care va apare în curînd „Plecarea spre legendă”.
Poems.

SERGIU CRISTIAN**Solitudine**

Azi e-atîta rod de liniști.
 Că timpul s'a oprit în ornici
 Imensitățile tăcerii
 Să nu le tulbure cu mersu-i!

Doar gîndul — răstignit heruv —
 Sub panoplie de azur,
 Cuteaza'n orele de vis
 Tăcerea s'o cuprindă 'n ochi.

... Și pașii gîndului îi urc
 Pe steii orelor: Olimp
 Cu cerul genunchiat și trist...

... Tăcerea s'a născut în timp!

Cartea

BCC-Cluj / Central University Library Cluj
 Petru Manoliu — **Rabbi Hales Reful.**

Trăim cu eroul acestei cărți pătnică de viață, la care nimeni nu s'a oprit, fără a fi chinuit pînă la sfîrșit.

Senzul trăirii la d. P. Manoliu nu mai definește un timp scuturat de oameni, plin de sinteze, plin de aparaturi. În acest roman trist — poate mai trist decît viața noastră laolaltă, ruptă și sudată la loc — se împletesc destine, se produc în om goluri de înaltă și tincturată eroare gravă, de suferință supremă, alambicată de acest învățacel tînăr și gonit de oameni.

Dacă am voi să cercetăm opera literară, nu ne ajunge spațiul, dacă am căuta viața din aceste pagini și am căuta resursele epice ale autorului — tot n'am spune deajuns pentru că d. Manoliu a clădit cu măiestrie o carte de un dramatism sguduitor.

S'ar spune că pierde continuitatea, că unele conflicte dramatice nu întregesc palpabil ceiace autorul a căutat să ne aducă în Reful — dar ce importanță mai pot cuprinde alte date, care ar fi adus pe d. Manoliu dincolo de creația lui și ne-ar fi sbuciumat și mai mult decît ceiace cartea cuprinde așa cum se prezintă.

Transformarea lui Reful, credincios surpării către veșnicie, totalitate definitivă și neconținută curgere în existență — e o temerară cunoaștere interioară și destinul rătoarnă alătura de noi lumea plină de întrebări în care eroul și-a suferit sfârșitul și-a durat tragedia.

D-l Manoliu ne-a dăruit o carte unică, poate tot metafizică, însă pe care o pătrunzi cu bucurie și trăiești în pas cu cei ce își duc viața chinuită, atît de superior.

De ce atît de trist d. Manoliu? Legitimă întrebare.

F. Fekete. — **Se clădea un templu.**

Traducere T. Albani — cuvânt de Eugen Relgis. —

Un scriitor nou și bun. Am spus bun dar nu-i de ajuns. Cine vrea să se convingă, să-l citească. O frescă de o factură necunoscută — rar irizată între operele de mare succes — dar modest tradusă în românește.

O carte emoționantă, cu pagini pline de sevă și o diabolică viziune a destinelor omenesti. Nu o vom recența, făcându-i critica, deoarece spațiul nu ne permite. Avem în fața noastră o statuie antică :

Se clădea un templu! Cu ce har a fost înzestrat autorul acestui mustit roman, într'un stil scuturat de orice imperfecțiune, de orice conveniență și hilariantă teorie socială ?

Sub pretextul unui cadru antic — autorul prezintă o acțiune de cel mai înalt grad uman, convins că astăzi numai prin această împletire, în istorie se mai poate vorbi, se mai poate plînge gloata, sub asprele bice ale burgheziei.

Se clădea un templu, e o carte tină, scrisă cred, tot pentru tinerețea și frumusețea aspectului acelei lumi întârziată în descompunere și la un pas de a înregistra izbânda celor împilați.

Citiți cartea unui scriitor autentic.

Neghina.

Cartea d. Șt. Rodeanu e o împletire a diverselor aspecte ale societății contemporane din lumea satelor care au furnizat orașelor noi pionieri în cultură și politică.

Fără acțiuni epice de mare respirație — lipsită de un suflu mai uman — pe alocurea cu scene *factice* și prea fugar tratate, cartea ne dă impresia unui reportaj, dacă și aceasta e prea mult supus. Limba în adevăr e moldovenească, dar atât.

Ploblema pe care autorul o crede disecată și împletită, are un înțeles larg; desprinderea de sat a fiului de țaran, otrăvirea sufletului în viața de oraș, în viața mizeriei și bogăției. Și eterna dispută între țaran și pământ. Frământări mari. Lipsa unui suport moral, caracteristică generației actuale. Lupta între tată și fiu, — concepții deosebite, fac să se creadă că romanul *Naghina*, se situează pe linia literaturii sociale de mare și precumpănitoare circulație.

E o carte scrisă sincer, ceiace dovedește că autorul, deși debutant, are talent și mai ales măsură. Fără adâncimi psihologice — fără analize — romanul acesta cu material bogat și viu indică fără îndoială un scriitor nou, alături de cei cari au tratat aceeași problemă, cu alte mijloace.

V. Spiridoncă.

Scrisori către plante.

Multă poezie adevărată în volumul lui Virgil Cărișopol, editat de către editura „fundațiilor regale“. Am remarcat însă, pe lângă aceasta, și o repetare a materialului poetic și — ceiace e mai supărător — a formei versului.

Poate că prin această manieră simplă dorește să-și exprime gândurile tot simple, lineare și chinuite. E frumos până la

o vreme, însă după douăzeci și trei de poezii scrise toate în aceeași manieră, lucrul devine destul de obositor. Unele mici greșeli de limbă ca: „plopul scutur“ în loc de „plopul scutură“, ne miră. Apoi trebuie să înlătore unele influențe din Essenin și Arghezi. Aceste observații nu ne împiedică însă să spunem că Virgil Carianopol e un adevărat poet.

Ne-o dovedește aceasta, cu prisosință, poeziile sale: *Revolta din Noembrie*, *Către o amintire*, *Rugăciune de fum*, *Sâmbăta de sus* (poate cea mai frumoasă poezie din volum), *Scrisoarea tristă* și altele.

Lazăr Trandafir

NOTE.

— Premiile de anul acesta cari au încununat pe tinerii scriitori needitați au fost decernate la patru scriitori dintre cari trei erau dinainte în deajuns cunoscuți prin activitatea lor literară.

Subliniem în deosebi premiarea eseistului Al. Dima, din Sibiu; care dotat cu un spirit critic remarcabil și cu un egal talent literar, și-a câștigat demult încrederea noastră în scrisul lui.

Ne-am fi așteptat și la premiarea tînărului surprinzător de sigur pe toate canoanele scriitoricești, d. N. Argintescu.

Dar mai are vreme, înainte.

Nepremierea volumelor de poezie apare semnificativă pentru cei cari nu citesc în deajuns revistele literare și nu sunt la curent cu vasta activitate a „Fundațiilor Culturale regale.“

Mircea Pavelescu și Ștefan Stănescu pot lua oricând un premiu de poezie.

Să aștepte rândul.

— „Gând Românesc“ dela Cluj, de sub conducerea pricepută a scriitorului Ion Chinezu, apare în aceleași condițiuni tehnice excelente și cu un material beletristic bogat și interesant. D. Ion Chinezu este un om de cultură, dar este, în primul rând, un scriitor de rar talent. Il urmărim, conștiințioși.

— „Pagini literare“ dela Turda, însemnează o biruință a vechiului poet care mai găsește încă accente calde în poezia nouă d. T. Murășanu.

— „Junimea literară“ din Cernăuți apare destul de rar ca să nu-i regretăm întotdeauna interesanta-i prezentare a florei de poeți și prozatori bucovineni.

Un cuvânt bun pentru d. Traian Chelariu.

— Remarcăm versurile de adâncă rezonanță ale d. Ștefan Stănescu, risipite prin diferite reviste și, mai ales, prin „Gândirea“.

— Ați remarcat și dvs. cred absurditatea declamărilor d-lui Emil Cioran din ultimele numere ale „Vremei“. Păcat de un talent care, îndrumat pe bune făgașe, ne-ar fi putut dărui lucruri de valoare pentru literatura noastră.

— D. Eugen Ionescu publică, din când în când și pe unde poate, unele articole de inteligență — dar și de grave erori critice. D-sa are o optică diformantă.

Altfel nu ne-am explica de ce din Ury Benador n'a văzut decât pasagiile care să-i producă exclamații...

— Un îndemn pentru o continuare în isbândă pentru „Lanuri“ dela Mediaş care, sub veghea poetului George Popa, aduce multă tinerețe și talent.

— Pseudo-poetul, bizar cum l-au numit unii, nestăpân pe poezie cum îl numim noi, d. George Magheru e destul de bogat ca să-și tipărească luxos volumele. Dar nu e de ajuns atât. Poeziile d-sale sunt de multe ori fără cap și coadă. Se prea poate să aibă și talent mai ales dacă ne gândim la expunerea despre d-sa a d. Perpessicius. Noi suntem în așteptarea unui volum care să cuprindă într'adevăr poezie iar nu exhibiții de stil și de limbă.

— *Carte cu toamne*, se cheamă volumul de poezii pe care-l va scoate în curând, poetul Ion Aurel Manolescu, tânărul trubadur al tristețelor desprinse odată cu frunzele melancoliei terestre.

— D-l Topârceanu cu noua sa carte, *Pirin-Planina*, l-a parodiat pe Gh. Topârceanu.

— Nu ne place contribuția literară a d-lui Lucian Costin, care deși după o lungă activitate nu și-a limpezit deloc scrisul.

— Poetul E. Ar. Zaharia are sub tipar un volum de versuri — *Marathon* — care va aduce talentul acestui poet bucovinean, atât de risipit prin diferite reviste și va putea fi judecat în toată forma unei poezii de mare savoare.

— Dl. Octav Suluțiu face un judicios examen poeziei d. Eugen Jelebeanu, în rev. „Familia“, n'ați remarcat?

Prezentarea poetului de către cel mai autorizat critic al generației actuale, exclude orice fel de comentariu.

— Proza de mare savoare, a scriitoarei Coca Farago, își va găsi în sfârșit editorul așteptat.

— Premiul Național de proză pentru anul 1936, a fost acordat decedatului mare scriitor, Gib. I. Mihăescu.

— „*Pagini Basarabene*“, excelenta revistă dela răsărit, sub direcția d-lui Prof. L. T. Boga și îngrijirea scriitorului George Dorul-Dumitrescu, material variat și bogat, plin de miez — o contribuție mare, merită să devină primul factor cultural din provincie.

— „*Nimic despre Japonia*“, cartea umoristului Neagu, înregistrează un mare succes public. Editura „*Pământul*“ anunță ediția II a acestei cărți, scrisă cu mare talent și de rară evocare a pitorescului din cafeneaua literilor.

— Apariția romanului „*Tinerețe*“ al D-rei Lucia Demetrius, autoarea unor nuvele de aleasă calitate artistică, — publicate în „*Vreamea*“ — dovedește că edit. „*Fundațiilor*“ își înțelege înalta-i misiune.

— Editura „*Pământul*“ va scoate de ziua cărții, traducerea din G. Trakl — carte de poeme — în excelenta traducere a poetului Ștefan Baciuc. Gestul d. E. Cialic de a tipări cărțile anunțate, dovedește gust și o pricepere de mare prestigiu.

— O contribuție rară, în poezia contemporană, volumul de poezii sociale ale vigurosului poet, d. George Gregorian, „*Săracă țară bogată*“.

Abonamentul pe un an Lei 40.